

ØKONOMI&SAMFUNN

Telefon: **37 00 37 00** E-post: **redaksjonen@agderposten.no**

Kinesisk romfartøy skutt opp

Kina har skutt opp sitt romlaboratorium Tiangong-2. Fartøyet er ubemannet, men skal etter planen få to astronauter på plass i løpet av kort tid. Oppskytingen ses som et tegn på framgangen til et stadig mer avansert kinesisk romprogram. Romlaboratoriet ble sendt opp fra Jiuquan-basen i utkanten av Gobi-ørkenen nord i Kina. Det er det andre i sitt slag, Tiangong-1 ble sendt opp i september 2011 og var i drift fram til tidligere i år.

FORSKER PÅ KJEMIKALIENE: Flere land skal nå forske på kjemikalier som brukes i tatoveringer. **FOTO: NTB SCANPIX**

Flere land skal forske på tatoveringer

En stadig større andel av Europas befolkning har tatoveringer. Nå skal Norge og flere andre land forske på hvor trygge kjemikalierne som brukes for å lage kroppskunst faktisk er.

Ifølge Miljødirektoratet har én av fire nordmenn under 30 år en tatovering. I EU har andelen tatovert økt fra 5 prosent i 2005 til 12 prosent i år.

EU-kommisjonen vurderer nå å stramme inn regelverket for hva slags kjemikalier det er tillatt å bruke i tatoveringer.

– Det finnes i øyeblikket ingen felles EU-regulering for tatoveringer og hvilke kjemikalier som kan brukes i

dem, sier Ellen Hambro, direktør for Miljødirektoratet.

Tatoveringer og permanent sminke kan inneholde stoffer som er forbundet med negative helseeffekter, som kreft og allergi. Hambro sier de foreløpig mangler kunnskap om hvilken risiko disse kjemikalierne kan utgjøre for mennesker.

Derfor skal Norge utarbeide et restriksjonsforslag under EUs kjemikalierregelverk REACH, sammen med det europeiske kjemikaliebyrået ECHA, Danmark, Tyskland og Italia. Lanen er at forslaget skal ferdigstilles sommeren 2017.

ECHA jobber nå med å innhente informasjon fra bransjen om hvilke kjemikalier som benyttes. (©NTB)

Kritikk mot salg av olje av «Afrika-kvalitet»

Europeiske oljeselskaper og sveitsiske råvaremevlere utnytter svake regelverk i Afrika til å selge skadelig drivstoff i verdensdelen, ifølge en kampanjegruppe.

En tre år lang gransking ligger bak rapporten miljøvern- og økonomigruppen Public Eye la fram torsdag. Gruppen beskylder ikke noen av partene for å bryte lover, men retter skarp kritikk mot strategien som er valgt for å tjene mest mulig penger.

Salget av drivstoff av såkalt «Afrika-kvalitet» har store helse- og miljøkonsekvenser i flere land sør for Sahara, heter det i den 160

sider lange rapporten. Den tar utgangspunkt i undersøkelser gjort i åtte land, der tester av drivstoffet som selges, viser høyt innhold av svovel og andre skadelige stoffer som blant annet fører til luftforurensing.

Slikt drivstoff ville ikke vært lovlig å selge i Europa, der grensen for svovelinnhold er satt til 10 milliondeler.

De aktuelle selskapene tilbakeviser Public Eyes' funn og sier de afrikanske landene selv er ansvarlige for sitt drivstoffregelverk. Organisasjonen har testet drivstoff i Angola, Benin, Kongo-Brazzaville, Ghana, Elfenbenskysten, Mali, Senegal og Zambia. (©NTB)

INDIAN SUMMER: Ryvingen utenfor Fevik torsdag kveld. Kan det bli bedre en septemberkveld? 18 grader i vannet.

September-sommeren ville neppe vært like varm uten den globale oppvarmingen, ifølge klimaforsker Tore Furevik.

Uvanlig varmt vær og vann med badetemperaturer har preget mange deler av landet de siste dagene.

I Stavanger viste termometeret tirsdag i forrige uke 27,3 grader, noe som aldri før har skjedd i september. Også en rekke andre steder i Sør-Norge er det satt nye temperaturrekorder.

Selv om det hendte at høsten var varm i gamle dager også, mener Furevik det er en sammenheng mellom de nye rekordene og endringene i klimaet.

Oftere hetebølger

– Det er veldig lite sannsynlig at vi ville fått så varme dager uten den globale oppvarmingen, sier

- Neppe i uten klim

han til NTB.

Furevik understreker at det ikke er umulig at gradestokken i Stavanger ville nådd 27,3 grader denne måneden også i et «normalt» klima. Men det ville altså vært svært usannsynlig.

– Vi har fått en veldig økning i antall hetebølger på sommeren både i Europa og andre deler av verden, sier Furevik.

Han er professor ved Geofysisisk institutt ved Universitetet i

Bergen, og direktør ved Bjerknessenteret for klimaforskning. I tiårene framover venter han at varmere rekordene vil komme stadig oftere.

– Varmeperioden nå ville trolig ikke vært like varm uten den globale oppvarmingen, legger han til.

Meteorolog Marit Helene Jensen ved Meteorologisk institutt i Oslo er på sin side generelt forsiktig med å knytte enkelt-

Studie: Inntak av fisk forebygger ikke kreft

Det er mange gode grunner til å spise mer fisk. Men fisk har ingen forebyggende virkning mot kreft, viser en omfattende og langvarig studie. Forskere fra ti europeiske land har i mer enn 25 år samlet inngående data om kostholdsvaner og kreftrisiko. Mer enn en halv million menn og kvinner svarte på detaljerte

spørreundersøkelser, og over 400.000 avga blodprøver til en biobank. Norske forskere har sett på om inntak av fisk påvirker risikoen for å utvikle kreft. De har sammenlignet inntak av mager, halv-mager og fet fisk med hvor mange av deltakere i undersøkelsen som har utviklet ulike kreftformer. – Det finnes ingen stu-

dier som viser at inntak av fisk øker risikoen for å utvikle kreft. Noen få studier antyder at fiskeinntak reduserer risiko for enkelte kreftformer, Men den overordnede konklusjonen er at fisk er et helt nøytralt næringsstoff, sier professor i sosialmedisin Eiliv Lund ved UiT, Norges arktiske universitet, til NTB.

FOTO: IRENE HEGGE GUTTORMSEN

ike varmt aendringene

hendelser til endringene i klimaet. Men også hun peker på at varmerecordene kommer oftere enn før.

– Det er et tegn på at ting er i endring, sier Jensen til NTB.

45 grader i Spania

Også lenger sør i Europa har det vært uvanlig varmt den siste tiden, og i Kent i England ble det tirsdag målt 34 grader. Dette var den høyeste september-

temperaturen på over hundre år.

I Spania er det satt flere nye varmerecorder, og i begynnelsen av september lå temperaturene i den sørlige delen av landet rundt 45 grader.

– Det er satt rekorder i store deler av Europa. Først nå de siste dagene har det varme været trukket oppover til oss, sier Furevik.

Også i Midtøsten har det i

sommer vært ekstremt varmt, og i Kuwait skal temperaturen i juli ha steget til 54 grader. Dette kan være den høyeste temperaturen som er målt i verden noensinne.

Gjennomsnittstemperaturen på jorda har vært rekordhøy hver måned det siste halvåret. Årsaken antas å være menneskeskapt global oppvarming og værphenomenet El Niño. (©NTB)

MIKROKEFALI: 4 måneder gamle Lucas er en av mange brasilianske babyer som er født med mikrokefali. FOTO: NTB SCANPIX

- Verden må forberede seg på ny epidemi

Forskere slår alarm om at verden må forberede seg på en «global epidemi» av mikrokefali, den alvorlige fosterskaden som spres med zikaviruset.

I en studie publisert i det anerkjente medisintidsskriftet The Lancet bekrefter forskere fra Brasil og Storbritannia sammenhengen mellom zikaviruset og mikrokefali. Sammenhengen har vært kjent lenge, uten at det har vært fundert i omfattende forskning.

Forskerne fant spor etter zikaviruset hos om lag halvparten av 32 spedbarn født med mikrokefali. I en kontrollgruppe med 62 friske spedbarn, var det ingen som testet positivt for zika. Den

slående sammenhengen får forskerne til å slå alarm.

– Vi bør forberede oss på at mikrokefali-epidemien spres seg til alle land hvor zikaviruset allerede spres og i de landene hvor det er sannsynlig at viruset vil spre seg, skriver forskergruppen. Til nå er det Brasil som har vært hardest rammet.

– Vi anbefaler at vi forbereder oss på en global mikrokefali-epidemi og andre utslag av det medfødte zikasyndromet.

Mikrokefali er en medfødt misdannelse som innebærer at babyer fødes med underutviklet hjerne og et unormalt lite kranium. Zikaviruset overføres i hovedsak av mygg, men kan også overføres seksuelt. (©NTB)

- For få unge kvinner tar celleprøve

For få kvinner mellom 25 og 29 år følger anbefalingen om å ta celleprøve, mener Kreftforeningen.

Fire av ti unge kvinner mellom 25 og 29 år følger ikke anbefalingen om å ta celleprøve fra livmorhalsen. Ifølge Kreftforeningensviser forskningsresultater at nesten dobbelt så mange møter opp dersom de får tilbud om tid og sted.

– En innkalling med tid og sted, på samme måte som mammografi, må innføres så fort som mulig for å øke oppmøtet og redde flere fra å få livmorhalskreft. Vi har ingen tid å miste, sier generalsekretær **Anne Lise Ryel** i Kreftforeningen.

I dag får alle kvinner fra

25 år brev fra Kreftregisteret hvert tredje år, med beskjed om å kontakte lege for å ta celleprøve.

En undersøkelse utført av Kreftforeningen, viser at kvinner ikke tar celleprøve fordi de glemmer det, og fordi de synes det er ubehagelig. Samtidig svarer to av tre kvinner at de hadde sjekket seg dersom de hadde fått en fast time.

Nå mener Kreftforeningen at helseministeren må ta grep.

– Vi er sikre på at dette er et effektivt grep for å få flere kvinner til å ta celleprøve. Det vil redde liv, sier forsker Trude Andreassen ved Kreftregisteret.

Hvert år får over 300 kvinner livmorhalskreft, og 70 dør av sykdommen. (©NTB)